

[On ensuring the organization of sending Ukrainian citizens for treatment abroad] : postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 27.12.2017 r. № 1079. *Uriadovyi kurier*. 2017. № 247. [in Ukr.].

15. Seniuta, I. Ya. (2018) Tsyvilno-pravove rehuliuвання vidnosyn u sferi nadannia medychnoi dopomohy: pytannia teorii i praktyky [Civil-legal regulation of relations in the field of medical care: issues of theory and practice] : monohraf. Lviv : Vydavnytstvo LOBF «Medytsyna i pravo». 640 p. [in Ukr.].

ABSTRACT

Maryna Demura. Consent of the person who should make insurance compensation to treatment of the victim in a foreign state as a form of conventional procedure in a joined process.

The article states that the issue of the implementation of conventional procedures in criminal proceedings remains relevant and requires further scientific research. In particular, the procedure for assigning criminal procedural procedures to conventional procedures, the selection of characteristic signs of conventionality in criminal proceedings, and the development of criteria for assigning certain procedures to conventional procedures require further research. In the work, we come to the conclusion that conventional procedures include procedures in the form of agreements and procedures in the form of consent by a participant in criminal proceedings. At the same time, sometimes within the framework of criminal proceedings there is a need to obtain consent from a person who is not a participant in the criminal proceedings. We prove that the consent of the person who has to make the insurance compensation (regulatory payment) to the treatment of the victim abroad is a conventional procedure of criminal proceedings. We propose to define it as a «conventional procedure in a connected process». At the same time, in cases where it is proven that the victim of a criminal offense could not receive medical assistance in health care institutions of Ukraine, the person who has to make insurance compensation (statutory payment) will be obliged to make a payment for the victim's treatment for border (her consent will not be asked). Therefore, this procedure will not be considered conventional and will be implemented regardless of the person's consent.

Keywords: *conventional procedures, consent of a person, compensation for damage, insurance compensation, regular payment.*

УДК 343.135

DOI: 10.31733/2078-3566-2023-1-275-281

Андрій ЗАХАРКО®

кандидат юридичних наук, доцент
(Дніпропетровський державний університет
внутрішніх справ, м. Дніпро, Україна)

НЕДОЛІКИ В РЕГЛАМЕНТАЦІЇ ПІДСТАВ ЗАКРИТТЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ

Досліджено зміст окремих підстав закриття кримінального провадження: 1) якщо не встановлено особу, яка вчинила кримінальне правопорушення, у разі закінчення строку давності притягнення до кримінальної відповідальності; 2) помер підозрюваний, обвинувачений, особа, стосовно якої зібрано достатньо доказів для повідомлення про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, але не повідомлено про підозру у зв'язку з її смертю; 3) втратив чинність закон, що встановлював кримінальну протиправність діяння, тощо.

Виокремлено недоліки в регламентації підстав закриття кримінального провадження та обґрунтовано пропозиції щодо оптимізації змісту окремих положень ст. 284 КПК України.

Ключові слова: *підстави закриття кримінального провадження, якість регламентації підстав, повторення правових положень, юридична фікція, зв'язність і логічна послідовність правових норм.*

Постановка проблеми. Системний аналіз регламентації підстав закриття кримінального провадження у ст. 284 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України) свідчить, що в результаті деяких відносно нещодавніх законодавчих

© А. Захарко, 2023

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-1216-5323>

<https://www.webofscience.com/wos/author/record/AEJ-6865-2022>

a.zaharko@ukr.net

змін у змісті статті виникли непотрібні повтори тексту, випадки локальної внутрішньої системної неузгодженості окремих положень кримінального процесуального законодавства, ігнорування преюдиційної природи окремих процесуальних рішень. Проблема полягає в погіршенні стану правової визначеності підстав закриття кримінального провадження, зниженні чіткості їх регламентації, що ускладнює зрозумілість підстав прийняття рішення про закриття кримінального провадження.

Аналіз публікацій, в яких започатковано вирішення цієї проблеми. Про актуальність проблематики регламентації підстав закриття кримінального провадження свідчить значна кількість вітчизняних та зарубіжних публікацій. Серед українських дослідників окресленої тематики останніх років можна виділити: І. Басисту, С. Благодира, І. Гловюк, О. Торбаса, В. Дрозд, В. Жмудінського, О. Капліну, В. Литвинова, Л. Лобойка, В. Луцика, Х. Павич, А. Рось, В. Тертишника, К. Токаренка та ін. У контексті дослідження на окрему увагу заслуговують такі напрацювання. І. Басистою досліджувалися питання, що виникають на шляху прийняття рішення про закриття кримінального провадження із підстави набрання чинності законом, що скасовує кримінальну відповідальність за діяння, вчинене особою (п. 4 ч. 1 ст. 284 КПК України): повноваження суду першої інстанції закривати кримінальне провадження за цим пунктом під час судового розгляду, конкуренція судових рішень тощо [1]. О. Капліна, зосередившись у відповідній публікації на цілій низці недоліків регламентації підстав закриття кримінального провадження (пункти 3, 7 ч. 1 ст. 284, ч. 4 ст. 284 КПК), звернула увагу на доцільність доповнення цього інституту такою підставою, як «відсутність заяви потерпілого про вчинення щодо нього кримінального правопорушення» [2, с. 43], на той випадок, коли заяву про вчинення кримінального правопорушення подано іншою особою.

Метою статті є проаналізувати регламентацію підстав закриття кримінального провадження, викладених у ст. 284 КПК України, та обґрунтувати пропозиції щодо удосконалення зазначеної статті.

Виклад основного матеріалу. Згідно з п. 10 ч. 1 ст. 3 КПК України термін «кримінальне провадження» визначається як досудове розслідування і судове провадження, процесуальні дії у зв'язку із вчиненням діяння, передбаченого законом України про кримінальну відповідальність [3]. Не викликає сумнівів думка Л. Лобойка з приводу того, що однією з основних цілей кримінального провадження є вирішення кримінально-правового конфлікту і лише якісний кримінальний процесуальний закон у змозі організувати діяльність у кримінальних справах у такий спосіб, щоб її система була простою, зрозумілою для усіх суб'єктів провадження, і забезпечити, щоб ті суб'єкти, які застосовують закон, могли робити це швидко і ефективно. Недостатня якість закону призводить до зниження ефективності кримінальної процесуальної діяльності, оскільки суб'єкти діяльності замість того, аби ефективно її здійснювати, змушені багато зусиль і часу витратити на з'ясування питання, як саме треба діяти, щоб правильно реалізувати ту чи іншу неякісну статтю закону [4, с. 30]. Отже, у передбачених у КПК випадках кримінальне провадження може розпочинатися (ст. ст. 25, 26 КПК України) і закриватися (ст. ст. 283, 284 КПК України). Ефективність виконання завдань кримінального провадження залежить від якості законодавства. Порядок внесення змін до законодавства регламентований нормативними вимогами, визначеними, наприклад, у Методичних рекомендаціях щодо проведення правової експертизи проектів нормативно-правових актів. Так, у розділі 3 «Порядок проведення правової експертизи та її предмет», зокрема, визначено, що під час юридико-технічної оцінки проекту юридико-технічному аналізу мають бути піддані: структура проекту; правові норми, конструкції та терміни (група статей, окремі статті, їхні частини, пункти, підпункти, абзаци, примітки, посилання). Крім того, оцінюючи структуру проекту, слід подбати про уникнення повторів тощо [5].

Слід погодитися з В. Дрозд у тому, що значущість рішення про закриття кримінального провадження підтверджується не лише розміщенням відповідної норми в п. 1 ч. 2 ст. 283 КПК [6, с. 294]. Про затребуваність цього процесуального рішення при вирішенні завдань кримінального провадження красномовно свідчать і статистичні дані Звітів про роботу органів досудового розслідування, викладених на сайті Офісу Генерального прокурора. Так, протягом 12 місяців 2022 р., згідно зі статистичними даними Офісу Генерального прокурора про кількість зареєстрованих кримінальних правопорушень та результати їх досудового розслідування, разом обліковано

362 636 кримінальних правопорушень, закрито разом 244 тис. 227 [7], що становить 67 % від загальної кількості зареєстрованих кримінальних правопорушень.

Аналізуючи чинну редакцію ст. 284 КПК України «Закриття кримінального провадження та провадження щодо юридичної особи», не складно помітити такі недоліки в регламентації прийняття рішення про закриття кримінального провадження:

1) у ч. 1 розміщено два пункти 3-1, й абзаци перші цих обох пунктів є ідентичними за змістом, а саме: «не встановлено особу, яка вчинила кримінальне правопорушення, у разі закінчення строків давності притягнення до кримінальної відповідальності, крім випадків вчинення особливо тяжкого злочину проти життя чи здоров'я особи або злочину, за який згідно із законом може бути призначено покарання у виді довічного позбавлення волі». Вбачається, що повторення двічі одного і того самого абзацу є нічим іншим, як дефектом цього закону;

2) у п. 5 ч. 1 зазначається: «помер підозрюваний, обвинувачений, особа, стосовно якої зібрано достатньо доказів для повідомлення про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, але не повідомлено про підозру у зв'язку з її смертю, крім випадків, якщо провадження є необхідним для реабілітації померлого». З наведеного змісту можна зробити висновок, що закриття кримінального провадження щодо особи, стосовно якої зібрано достатньо доказів для повідомлення про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, *але не повідомлено про підозру у зв'язку з її смертю*, як виняток, не є можливим тоді, коли це провадження є необхідним для реабілітації померлого. У такому разі логічним є питання: *за допомогою яких норм закону регламентується реабілітація померлої особи*, стосовно якої зібрано достатньо доказів для повідомлення про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, але не повідомлено про підозру у зв'язку з її смертю? Втім, такий випадок не передбачається в чинній редакції Закону України «Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянину незаконними діями органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органів досудового розслідування, прокуратури і суду» [8]: ані у ст. 1, ані у ст. 2, ані в ч. 3 ст. 11, адже формулювання «зібрано достатньо доказів для повідомлення про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, але не повідомлено про підозру у зв'язку з її смертю» не є еквівалентом притягнення громадянина до кримінальної відповідальності. Не передбачений такий випадок і у спільному наказі Міністерства юстиції України, Генеральної прокуратури України, Міністерства фінансів України «Про затвердження Положення про застосування Закону України «Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянину незаконними діями органів дізнання, попереднього слідства, прокуратури і суду» [9], і загалом у жодному іншому акті кримінального процесуального законодавства. За таких умов, допоки проаналізований випадок не стане визнаватися кримінальним процесуальним законом України як еквівалент притягнення до кримінальної відповідальності, та за відсутності відповідної судової практики слід вважати дискусійною доцільність такої конструкції п. 5 ч. 1 ст. 284 КПК, що *начебто передбачає можливість реабілітації особи*, стосовно якої зібрано достатньо доказів для повідомлення про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, але не повідомлено про підозру у зв'язку з її смертю, *при тому що насправді в Україні немає не те що судової практики такої реабілітації, а навіть норм закону, котрі передбачали б таку реабілітацію*.

Звісно, можна припустити ситуацію, коли стосовно певної особи зібрано достатньо доказів для повідомлення про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, але не повідомлено про підозру у зв'язку з її смертю. Про це, приміром, стало відомо спадкоємцям цієї особи, а також громадськості. І сам факт такого поінформування, припустимо, заподіяв шкоди репутації померлої особи. Вбачається, що в такому разі спадкоємці померлої особи, звісно ж, можуть звернутися до суду для поновлення репутації померлого або спростування відомостей про причетність особи до вчиненого кримінального правопорушення. Недарма ж п. 5 ч. 1 ст. 284 належить до *нереабілітуючих підстав закриття кримінального провадження*, оскільки сам факт чи навіть намір її застосування може завдати шкоди репутації померлої особи чи її спадкоємців. Проте звернення до суду в такому разі є можливим у межах захисту особистих немайнових благ (честі, гідності, ділової репутації (ст. 201 Цивільного кодексу) тощо) в порядку цивільного судочинства;

3) у п. 9-1 ч. 1 ст. 284 КПК як на одну з підстав закриття кримінального провадження, зокрема, вказується на п. 4 зазначеної частини. До ухвалення Другим

сенатом Конституційного Суду України далі – КСУ) рішення від 8 червня 2022 р. №3-р (П)/2022 [10] у п. 4 ст. 284 КПК зазначалося «набрав чинності закон, яким скасована кримінальна відповідальність за діяння, вчинене особою», потім Другий сенат КСУ ухвалив визнати п. 4 ч. 1 ст. 284 КПК неконституційним, після чого з набуттям чинності Законом № 2810-IX від 01.12.2022 р. п. 4 ч. 1 ст. 284 КПК України був виключений, а замість нього з'явився п. 4-1 в іншому формулюванні, а саме: «втратив чинність закон, яким встановлювалася кримінальна протиправність діяння» [11]. При цьому п. 9-1 ч. 1 ст. 284 КПК досі не доповнений цим пунктом 4-1. Тобто п. 4-1 «втратив чинність закон, яким встановлювалася кримінальна протиправність діяння» згадується в ст. 284 КПК у контексті визначення повноважень слідчого, дізнавача (абз. 2 ч. 4 ст. 284 КПК), прокурора (абз. 5 ч. 4 ст. 284 КПК), суду (п. 1-2 ч. 2 ст. 284 КПК) як підстава закриття кримінального провадження. Втім, при регламентації положень КПК України, серед інших численних інструментів і ідей, що забезпечують системність розуміння і єдність кримінального процесуального законодавства, простоту його застосування, є така юридична конструкція, як *преюдиціальне значення* (наразі використовується безпосередньо в ст. ст. 90, 198 КПК). Крім цього, міркуваннями преюдиційності законодавець керувався при викладенні деяких інших норм. Преюдиціями називають загальні положення (правила), з огляду на які особа, яка здійснює оцінку доказів, вправі вважати встановленими обставини, що доведені у раніше винесеному рішенні. У кримінальному провадженні виділяються кримінальні процесуальні (п. 6 ч. 1 ст. 284 КПК) та інші види преюдицій [12, с. 43, 44]. Зокрема, згідно з п. 6 ч. 1 ст. 284 КПК, кримінальне провадження підлягає закриттю, якщо існує вирок у тому самому обвинуваченні, що набрав законної сили, або постановлена ухвала суду про закриття кримінального провадження у тому самому обвинуваченні. Преюдиційно мотивованим є і безпосередньо п. 9-1 ч. 1 ст. 284 КПК, а саме: якщо існує не скасована постановка слідчого, дізнавача, прокурора про закриття кримінального провадження з підстав, передбачених пунктами 1, 2, 4, 9 ч. 1 ст. 284 КПК, у кримінальному провадженні щодо того самого діяння, що розслідувалося з дотриманням вимог щодо підслідності. Але виникає питання: чому наразі сталося так, що підстава закриття кримінального провадження у формулюванні «набрав чинності закон, яким скасована кримінальна відповідальність за діяння, вчинене особою» має преюдиційне значення, а підстава закриття кримінального провадження у формулюванні «втратив чинність закон, яким встановлювалася кримінальна протиправність діяння» преюдиційного значення не має? На нашу думку, п. 9-1 ч. 1 ст. 284 КПК слід доповнити пунктом 4-1, розмістивши його між п. 4 і п. 9 аналізованого п. 9-1 ч. 1 ст. 284 КПК;

4) у ч. 2 ст. 284 КПК в пункті «1» розміщено два підпункти «1-1» із ідентичним змістом: «з підстави, передбаченої пунктом 3-1 частини першої цієї статті». Не вдаючись до причин виникнення повтору підпункту 1-1, зумовлених законами «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення окремих положень кримінального процесуального законодавства» № 187-IX від 04.10.2019 і «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень» № 2617-VIII від 22.11.2018, зауважимо, що один із підпунктів 1-1 підлягає видаленню;

5) у ч. 9 ст. 284 КПК зазначено: «Якщо закінчилися строки досудового розслідування з моменту внесення відомостей про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань до дня повідомлення особі про підозру, встановлені *частиною першою* статті 219 цього Кодексу, слідчий суддя може винести ухвалу про закриття кримінального провадження за клопотанням іншої особи, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового розслідування, або її представника». Втім, аналіз ст. 219 КПК засвідчує, що строки досудового розслідування з моменту внесення відомостей про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань до дня повідомлення особі про підозру *насправді встановлені в частині другій, а не першій* ст. 219 КПК. З цієї причини в ч. 9 ст. 284 КПК слово «першою» потрібно замінити на слово «другою», щоб забезпечити правильність посилання задля дотримання зв'язків між правовими положеннями.

Досліджуючи регламентацію інституту закриття кримінального провадження, мимоволі звертається увага на такому аспекті якості кримінального процесуального закону, про що наголошує Л. Лобойко, як організація кримінальної процесуальної діяльності в такий спосіб, щоб система законодавства була простою, зрозумілою для усіх суб'єктів

провадження, щоб ті з них, які застосовують закон, могли робити це швидко і ефективно та щоб суб'єкти кримінального процесу витрачали мінімум часу на з'ясування сутності статей закону, аби більше часу у межах процесуальних строків залишалось на здійснення дій і прийняття рішень [4, с. 30]. Для забезпечення кращої зрозумілості викладу підстав закриття кримінального провадження було б доцільним внести обґрунтовані в цій статті зміни до положень кримінального процесуального закону.

Висновки. На підставі вищевикладеного можна стверджувати, що чинна редакція ст. 284 КПК України в частині викладу підстав закриття кримінального провадження має низку дефектів, котрі потрібно виправити, а саме:

1) усунути невивірвані повторення правових положень: два пункти 3-1) в абзацах 5 і 7 ч. 1 ст. 284 КПК, а також два пункти 1-1) пункту 1) в абзацах 3 і 4 ч. 2 ст. 284 КПК;

2) виправити допущену в положенні п. 5 ч. 1 ст. 284 КПК юридичну фікцію, що полягає в опосередкованому штучному прирівнюванні правових можливостей реабілітації підозрюваного з особою, стосовно якої зібрано достатньо доказів для повідомлення про підозру у вчиненні кримінального правопорушення, але не повідомлено про підозру у зв'язку з її смертю, оскільки насправді ані спеціальної підстави, ані порядку реабілітації такої особи в кримінальному процесуальному законодавстві України немає;

3) додати п. 4-1 до п. 9-1 ч. 1 ст. 284 КПК, оскільки у викладі п. 9-1 ч. 1 ст. 284 КПК проігноровано преюдиційну природу п. 4-1 ч. 1 ст. 284 КПК «втратив чинність закон, яким встановлювалася кримінальна протиправність діяння». Наразі не скасована постанова слідчого, дізнавача, прокурора про закриття кримінального провадження, наприклад, на підставі п. 4 ч. 1 ст. 284 КПК, має преюдиційне значення, а на підставі п. 4-1 ч. 1 ст. 284 КПК – преюдиційного значення не має;

4) усунути порушену зв'язність і логічну послідовність у положенні ч. 9 ст. 284 КПК у викладі посилання на ст. 219 КПК, що полягає в неправильному визначенні частини, котрою в ст. 219 КПК регламентується строк досудового розслідування.

Подальші наукові розвідки будуть присвячені дослідженню розмежування компетенції суб'єктів кримінального процесу щодо застосування окремих підстав закриття кримінального провадження.

Список використаних джерел

1. Басиста І. В. Закриття кримінального провадження на підставі набуття чинності закону, яким скасовано кримінальну відповідальність за діяння, вчинене особою: окремі проблеми. *Вісник Львівського університету. Серія юридична*. 2020. Вип. 71. С. 108–121.

2. Капліна О. В. Актуальні проблеми тлумачення окремих підстав для закриття кримінального провадження. *Вісник кримінального судочинства*. 2016. № 3. С. 38–45.

3. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13.04.2012. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#n384>.

4. Лобойко Л. М. Якість кримінального процесуального закону – гарантія його ефективної реалізації. *Актуальні проблеми удосконалення кримінального процесуального законодавства : матеріали Всеукраїнської науково-практ. конф., присвяченої до 70-річчя д-ра юрид. наук, проф. Ю.П. Аленіна* (21 квітня 2017 р., м. Одеса) / за ред. Г. О. Ульянової, І. В. Гловюк ; відп. за вип. І. В. Гловюк ; уклад. В. А. Завтур ; Нац. ун-т «Одес. юрид. акад.». Одеса : Юрид. л-ра, 2017. С. 30–31. URL : <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/7664>.

5. Методичні рекомендації щодо проведення правової експертизи проектів нормативно-правових актів : постанова колегії Міністерства юстиції України від 21.11.2000 № 41. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/va041323-00#Text>.

6. Дрозд В. Г. Правове регулювання досудового розслідування: проблеми теорії та практики : монографія. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2018. 448 с.

7. Про зареєстровані кримінальні правопорушення та результати їх досудового розслідування. *Офіс Генерального прокурора*. URL : <https://gp.gov.ua/ua/posts/pro-zareyestrovani-kriminalni-pravorpushennya-ta-rezultati-yih-dosudovogo-rozsliduvannya-2>.

8. Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянину незаконними діями органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність, органів досудового розслідування, прокуратури і суду : Закон України від 01.12.1994 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/266/94-%D0%B2%D1%80#Text>.

9. Про затвердження Положення про застосування Закону України «Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянину незаконними діями органів дізнання, попереднього слідства, прокуратури і суду» : наказ Міністерства юстиції України, Генеральної прокуратури України, Міністерства фінансів України від 04.03.1996 р. № 6/5/3/41. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0106-96#Text>.

10. Рішення Другого сенату Конституційного Суду України у справі за конституційною

скаргою Кротюка Олександра Володимировича щодо відповідності Конституції України (конституційності) пункту 4 частини першої статті 284 Кримінального процесуального кодексу України (справа щодо презумпції невинуватості) від 08.06.2022 № 3-р (ІІ)/2022. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v003p710-22/ed20220910#n62>.

11. Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо закриття кримінального провадження у зв'язку з втратою чинності законом, яким встановлювалася кримінальна протиправність діяння : Закон України від 01.12.2022 № 2810-ІХ. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2810-20#n19>.

12. Теорія судових доказів в питаннях та відповідях : навч. посібник / Л. Д. Удалова, Д. П. Письменний, Ю. І. Азаров та ін. Київ : Центр учбової літератури, 2015. 104 с.

Надійшла до редакції 14.02.2023

References

1. Basysta, I. V. (2020) Zakryttia kryminalnoho provadzhennia na pidstavi nabuttia chynnosti zakonu, yakym skasovano kryminalnu vidpovidalnist za diiannia, vchynene osoboiu: okremi problemy [Closure of criminal proceedings on the basis of the entry into force of the law abolishing criminal liability for an act committed by a person: separate problems]. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriiia yurydychna*. Vyp. 71. pp. 108–121. [in Ukr.].

2. Kaplina, O. V. (2016) Aktualni problemy tлумachennia okremykh pidstav dlia zakryttia kryminalnoho provadzhennia [Actual problems of interpretation of certain grounds for closing criminal proceedings]. *Visnyk kryminalnoho sudochynstva*. № 3. pp. 38–45. [in Ukr.].

3. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy [Criminal Procedure Code of Ukraine] : Zakon Ukrainy vid 13.04.2012 r. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#n384>. [in Ukr.].

4. Loboiko, L. M. (2017) Yakist kryminalnoho protsesualnoho zakonu – harantii yoho efektyvnoi realizatsii [The quality of the criminal procedural law is a guarantee of its effective implementation]. *Aktualni problemy udoskonalennia kryminalnoho protsesualnoho zakonodavstva : materialy Vseukrainskoi naukovoprakt. konf., prysviachenoii do 70-richchia d-ra yuryd. nauk, prof. Yu. P. Alenina* (21 kvitnia 2017 r., m. Odesa) / za red. H. O. Ulianovoi, I. V. Hloviuk ; vidp. za vyp. I. V. Hloviuk ; uklad. V. A. Zavtur ; Nats. un-t «Odes. yuryd. akad.». Odesa : Yuryd. 1-ra. pp. 30–31. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/7664>. [in Ukr.].

5. Metodichni rekomendatsii shchodo provedennia pravovoi ekspertyzy proektiv normatyvno-pravovykh aktiv [Methodological recommendations for the legal examination of projects of regulatory and legal acts] : postanova kolehii Ministerstva yustytzii Ukrainy vid 21.11.2000 № 41. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/va041323-00#Text>. [in Ukr.].

6. Drozd, V. H. (2018) Pravove rehuliuвання dosudovoho rozsliduvannia: problemy teorii ta praktyky [Legal regulation of pretrial investigation: problems of theory and practice] : monohrafiia. Odesa : Vydavnychiy dim «Helvetyka». 448 p. [in Ukr.].

7. Pro zareiestrovani kryminalni pravoporushennia ta rezultaty yikh dosudovoho rozsliduvannia [About registered criminal offenses and the results of their pre-trial investigation]. *Ofis Heneralnoho prokurora*. URL: <https://gp.gov.ua/ua/posts/pro-zareiestrovani-kryminalni-pravoporushennia-ta-rezultaty-yikh-dosudovogo-rozsliduvannia-2>. [in Ukr.].

8. Pro poriadok vidshkoduvannia shkody, zavdanoi hromadianynovi nezakonnymy diiamy orhaniv, shcho zdiisniuiut operatyvno-rozshukovu diialnist, orhaniv dosudovoho rozsliduvannia, prokuratury i sudu [On the procedure for compensation for damage caused to a citizen by illegal actions of bodies carrying out operational and investigative activities, pre-trial investigation bodies, the prosecutor's office and the court] : Zakon Ukrainy vid 01.12.1994 r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/266/94-%D0%B2%D1%80#Text>. [in Ukr.].

9. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro zastosuvannia Zakonu Ukrainy «Pro poriadok vidshkoduvannia shkody, zavdanoi hromadianynovi nezakonnymy diiamy orhaniv diznannia, poperednoho slidstva, prokuratury i sudu» [On the approval of the Regulation on the application of the Law of Ukraine «On the Procedure for Compensation for Damage Caused to a Citizen by Illegal Actions of Investigation, Preliminary Investigation, Prosecutor's Office and Court»] : nakaz Ministerstva yustytzii Ukrainy, Heneralnoi prokuratury Ukrainy, Ministerstva finansiv Ukrainy vid 04.03.1996 № 6/5/3/41. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0106-96#Text>. [in Ukr.].

10. Rishennia Druhoho senatu Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy u spravi za konstytutsiinoiu skarhoiu Krotiuka Oлександра Volodymyrovycha shchodo vidpovidnosti Konstytutsii Ukrainy (konstytutsiynosti) punktu 4 chastynei pershoi statti 284 Kryminalnoho protsesualnoho kodeksu Ukrainy (справа shchodo prezumptsii nevinuvatosti) vid 08.06.2022 № 3-r (ІІ)/2022 [Decision of the Second Senate of the Constitutional Court of Ukraine in the case of the constitutional complaint of Oleksandr Volodymyrovych Krotiuk regarding compliance with the Constitution of Ukraine (constitutionality) of paragraph 4 of the first part of Article 284 of the Criminal Procedure Code of Ukraine (case regarding the presumption of innocence) dated 06/08/2022 No. 3-p (II) /2022]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v003p710-22/ed20220910#n62>. [in Ukr.].

11. Pro vnesennia zmin do Kryminalnoho ta Kryminalnoho protsesualnoho kodeksiv Ukrainy shchodo zakryttia kryminalnoho provadzhennia u zviazku z vtratoi chynnosti zakonom, yakym

vstanovliuvalasia kryminalna protypravnist diiannia [On the introduction of amendments to the Criminal and Criminal Procedure Codes of Ukraine regarding the closure of criminal proceedings in connection with the loss of validity of the law establishing the criminal illegality of an act] : Zakon Ukrainy vid 01.12.2022 № 2810-IKh. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2810-20#n19>. [in Ukr.].

12. Teoriia sudovykh dokaziv v pytanniakh ta vidpovidiakh [The theory of judicial evidence in questions and answers] : navch. posibnyk / L. D. Udalova, D. P. Pysmennyi, Yu. I. Azarov ta in. Kyiv : «Tsentr uchbovoi literatury», 2015. 104 p. [in Ukr.].

ABSTRACT

Andrii Zakharko. Shortcomings in the regulation of grounds for closing criminal proceedings.

A systematic analysis of the content of the reasons for closing criminal proceedings was carried out. Deficiencies in the regulation of grounds for closing criminal proceedings are highlighted, in particular:

1) unjustified repetition of legal norms: two paragraphs 3-1) in paragraphs 5 and 7 of part 1 of Article 284 of the Criminal Procedure Code;

2) the incorrectness of the provision of paragraph 5, part 1, article 284 of the Criminal Procedural Code «the suspect, the accused, the person in respect of whom sufficient evidence has been collected to report the suspicion of committing a criminal offense, but the suspicion in connection with her death has not been reported, except cases, if the proceedings are necessary for the rehabilitation of the deceased». This incorrectness consists in the fact that the given clause of the law supposedly provides for the possibility of rehabilitation of a person in respect of whom sufficient evidence has been collected to report suspicion of committing a criminal offense, but no suspicion has been reported in connection with his death, while in fact in a criminal case the procedural law of Ukraine does not have legal norms that would provide for such rehabilitation;

3) in the presentation of paragraph 9-1 part 1 of article 284 of the Criminal Procedure Code, the prejudicial nature of paragraph 4-1 part 1 of article 284 of the Criminal Procedure Code «lost the validity of the law establishing the criminal illegality of the act» was ignored;

4) the coherence and logical sequence in the provision of part 9 of Article 284 of the Criminal Procedure Code when referring to Article 219 of the Criminal Procedure Code is violated, which consists in incorrectly defining the part that regulates the term of pre-trial investigation in Article 219 of the Criminal Procedure Code.

Proposals regarding the optimization of the content of the provisions of Article 284 of the Criminal Procedure Code of Ukraine are substantiated.

Keywords: *grounds for closing criminal proceedings, quality of regulation of the grounds, repetition of legal provisions, legal fiction, coherence and logical sequence of legal provisions.*

УДК 343.131

DOI: 10.31733/2078-3566-2023-1-281-289

Юрій КРАМАРЕНКО®

кандидат юридичних наук, доцент
(Дніпропетровський державний університет
внутрішніх справ, м. Дніпро, Україна)

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ДОТРИМАННЯ ТАЄМНИЦІ ПРИВАТНОГО СПІЛКУВАННЯ ПІД ЧАС КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ

У статті надано аналіз чинного законодавства та практики здійснення визначених кримінальним процесуальним законодавством процедур, що передбачають втручання у приватне спілкування. Зроблено висновок про неврегульованість окремих питань та наявність суперечливої практики правозастосування, що потребує реагування як із боку законодавчої, так і судової влади. З огляду на вимоги законодавства щодо гарантій права на приватне спілкування для доступу слідчого чи прокурора (або будь-якої іншої службової особи в межах законних повноважень) до інформації, що міститься на будь-якому засобі електронної комунікації, необхідна або добровільна згода їх володільця (власника), або дозвіл суду, отриманий на підставах та у порядку, встановлених законом.

Ключові слова: *таємниця спілкування, кореспонденція, засоби електронної комунікації, доступ до інформації, втручання у приватне спілкування.*

© Ю. Крамаренко, 2023

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-9023-6302>

ykramlawyer@gmail.com